

УДК 81'322.4

Лут К. А.¹, Польщенко М. В.²

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФз-311м НУ «Запорізька політехніка»

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ

Питання машинного перекладу становлять одну з центральних областей використання інформаційних технологій у лінгвістиці. Це зумовлено не лише тим, що у фокусі машинного перекладу знаходяться всі проблеми комп'ютерної лінгвістики – від способів аналізу змісту до синтезу словоформи, речення та цілого тексту, а й постійно зростаючою практичною потребою сучасного суспільства у перекладі значної кількості текстів різної функціональної спрямованості.

Кожного року збільшується кількість мов, якими треба перекладати, але зазвичай робота перекладача-людини доволі повільна. Так, нормою науково-технічного перекладу вважається час 10 днів на авторський лист (24 сторінки машинописного тексту) [1, с. 4]. Система машинного перекладу дозволяє отримати переклад сотень авторських аркушів за годину. Крім того, з'являються нові сфери застосування машинного перекладу, наприклад, тексти Інтернету. За підрахунками дослідників, в Інтернеті вбудованими системами перекладу (SYSTRAN, TRADOS та ETeam Translator) та мережевими онлайн-словниками щодня виконується 1 млн запитів на переклад текстів у різних форматах [2, с. 102].

Усі ці факти доводять, що звернення до проблеми машинного перекладу є дуже актуальним, і хоча машинний переклад і поступається за якістю перекладу, який здійснює людина, на сьогоднішньому етапі розвитку він

дозволяє долати мовні бар'єри, окрім того, продовжує залишатися цікавою науковою проблемою комп'ютерної лінгвістики загалом.

Незважаючи на те, що існує багато праць, присвячених машинному перекладу та його особливостям, майже немає інформації та обґрунтованих робіт, присвячених саме теоретико-методологічним засадам перекладу текстів онлайн-перекладачами, саме тому це питання потребує детального дослідження з метою створення необхідної дослідницької бази.

Переклад – це один з найважливіших видів комунікативної діяльності, передача інформації, прихованого змісту та стилістичних особливостей висловлювання однією мовою засобами іншої мови.

Спочатку термін «машинний переклад» мав на увазі лише автоматичні системи, які працюють без участі людини. Але зараз із практичної точки зору машинний переклад залишається процесом людської діяльності.

Машинний переклад – це дія, що виконується на комп'ютері, з перетворення тексту однією природною мовою в еквівалентний за змістом текст іншою мовою.

Дослідницькі роботи, що проводяться в області МП, часто можна розділити на дві категорії: написані з погляду лінгвістики і написані з точки зору точних обчислювальних наук. Так, роботи, в яких дається оцінка якості перекладу, часто повністю опускають або не враховують принципи роботи програм, що використовуються для перекладу. Дослідження, які не враховують даних лінгвістики, надають статистичні дані про кількість та типи помилок, які складно інтерпретувати. У результаті це призводить до того, що причини появи помилок залишаються за межами дослідження. Для покращення результатів таких досліджень фахівці з різних областей повинні більше взаємодіяти.

У ході тривалого розвитку алгоритми машинного перекладу (МП) поділилися на дві групи: статистичні підходи, засновані на вхідному корпусі даних (Data Driven Machine Translation), та класичні (засновані на правилах), що вивчають кожну мову у всій її лінгвістичній повноті (Rule Based Machine Translation). Нині дедалі більшої популярності набувають гібридні підходи, покликані поєднати у собі плюси класичних і статистичних підходів.

Перше, на що ми звертаємо увагу, використовуючи машинний переклад, це його швидкість. Усього за кілька секунд ми отримуємо переклад багатосторінкового тексту, загальний зміст якого цілком можливо зрозуміти. Важливим фактором при виборі на користь комп'ютерного перекладу є його доступність – вийти в Інтернет і завантажити текст в браузер. Наявність словників різних спеціалізацій у програмі комп'ютерного перекладача дозволяє говорити і про його універсальність: головне – грамотно вибрати словник необхідної спеціалізації (економічний, юридичний, нафто-

технологічний тощо). Відсутність витрат(більшість програм машинного перекладу безкоштовні) також є часто важливою перевагою.

Зараз МП непридатні для роботи з текстами, в яких міститься велика кількість складних речень, і можуть якісно працювати в основному на рівні словосполучення. Ці системи також застосовують для полегшення роботи професійних перекладачів, для виконання такого перекладу, який можна було б виправити за допомогою постредагування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Arnold, D. Machine Translation: An Introductory Guide [Text] / D. Arnold, L. Balkan, R. L. Humphreys, S. Meijer, L. Sandler. – Oxford : NCC and Oxford Blackwell, 1994. – 240 p.
2. Biber, D. Corpus Linguistics : Investigating language structure and use [Text] / D. Biber, S. Conrad and R. Reppen. Cambridge : Cambridge University Press, 1998. – 300 p.